

BARNEHAGENS FAGOMRÅDER OG PROGRESJONSPLANER

Arbeidsmåtene skal ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning, og gi barn like muligheter til medvirkning. Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. Disse planene sier noe om forventet utvikling innenfor trinnet eller nivået, og vil være en veiledning til barnets normale utvikling. Ansatte vil da kunne arbeide ut i fra en målsetning om hva det forventes at barna skal kunne, men også legge til rette for å øve mer i det barnet skal mestre.

ANTALL, ROM OG FORM

Vi vil stimulere barns undring og nysgjerrighet, styrke begrepsforståelse for matematikk før skolestart, og skape løsningsorienterte barn.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> • Bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse • Erfarer former og ulike størrelser • Begynne å forstå en telleprosess	<ul style="list-style-type: none"> • Utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper • Leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke dette på	<ul style="list-style-type: none"> • Undersøker og får erfaring med løsning av matematiske problemer og opplever matematikkglede
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke matematiske begreper reflektert og aktivt i hverdagen • Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere barna til matematisk tenkning • Styrke barnas nysgjerrighet, matematikkglede og interesse for matematiske sammenhenger med utgangspunkt i barnas uttrykksformer • Legge til rette for matematiske erfaringer gjennom å berike barnas lek og hverdag med matematiske ideer og utdypende samtaler • Stimulere og støtte barnas evne og utholdenhet i problemløsning		

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> Lek med fokus på begreper som stor/liten, opp/ned, en/ mange, hente/levere, dele med hverandre (1 til meg og 1 til deg) benevne klær til forskjellig vær rydde leker og utstyr på plass etter bruk dans og musikk (rytme og bevegelse) begreper (kroppen: peke på/ benevne fot, arm, øye etc) telleregler opp til 5 puttebokser og enkle spill (lik/ulik) Koding, legoklosser (store) former, firkant, kvadrat, kube, sirkel, trekant, labyrint 	<ul style="list-style-type: none"> Lek med fokus på begreper som over/under/på/ved siden av, større/mindre, en/ mange, dele likt/ulikt rollelek kjøkkenlek, sortere, lage i stand til måltid beskrive og sortere etter egenskap ved gjenstander (myk/hard/rød/blå/storstørre-størst) oversikt over dagsrytme -puslespill (danne bilde), rekkefølge, logisk tenkning spill, memory, reglespill kodeaktiviteter, kommando, plassering 	<ul style="list-style-type: none"> Lek med fokus på begreper som lettere enn/tyngre enn, i midten, størst/minst, først/sist, har skjedd/skal skje, dele likt etter egenskap. Resonnere seg fram til... beskrive og sortere etter egenskap hos gjenstander (mykere enn/hardere enn, lengre enn, farge, mønster) lage mønster, kopiere, klippe og lime holde oversikt over dagsrytme og hverdagsaktiviteter samtaler der man skiller på hva som har hendt og hva som skal skje -Forske og undre seg sammen om fenomener og ulike spørsmål, eksperimentere kodeaktiviteter telleramse til 10, peketelle og tilegne seg forståelse av sammenheng mellom antall og tall (mengde) avanserte puslespill (eks. uno, kort, kunnskapsspill, yatzy, landart) bruk av verktøy som pc, skriver, kopimaskin, prosjektor, digitale kamera, gopro kamera, musicbox, elektronisk mikroskop, mikrofoner og høytalere Bee boten. Logisk tenkning, koding og retningstrening trener og leker med tall dekke bord og lage mat

KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Barna skal få utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer, og få leke med språk, symboler og tekst som stimulerer til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling. Språket er personlig og identitetsdannende og nært knyttet til følelser, og en grunnleggende del av barnets måte å tilnærme seg andre mennesker på. Det er ulike grupper mennesker som kan ha behov for alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), og i vår barnehage benytter vi bilder, snakkebøker og tegn-til-tale som noen av verktøyene. Vi bruker bildebøker sammen barn slik at det åpner for samtale, undring og fantasi. Barn lærer seg da å skape indre forestillingsbilder som brukes for å løse logiske og matematiske oppgaver, og barna lærer seg å se ting i hodet. Dette bruker barna når de går inn i rollelek og «later som om». Bøkene gjør det også lettere å snakke om vanskelige tema.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> • Opplever glede og spenning ved høytlesning, fortelling, sang og samtale • leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord • Få kjennskap til at symboler betyr noe 	<ul style="list-style-type: none"> • Uttrykker følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter • videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd • møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sang og uttrykksformer • bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter 	<ul style="list-style-type: none"> • utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråkuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Skape et variert språkmiljø der barna får mulighet til å oppleve glede ved å bruke språk og kommunisere med andre • Synliggjøre språklig og kulturelt mangfold, støtte barnas ulike kulturelle uttrykk og identiteter og fremme mangfold i kommunikasjon, språk og andre uttrykksformer • Invitere til ulike typer samtaler der barna får anledning til å fortelle, undre seg, reflektere og stille spørsmål • Oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme • Støtte barnas lek med og utforskning av skriftspråket • Ha en bevissthet om hvordan man tilnærmer seg det enkelte barn • Ha en anerkjennende væremåte • vise aksept for ulike uttrykksmåter • Bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer • Inkludere alle barna i språkstimulerende aktiviteter 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • samtaler i hverdagen, lek, aktiviteter og i alle rutinesituasjoner • samlinger, impulsive og planlagte • måltid • dramatisering • bruke digitale verktøy som impulser 	<ul style="list-style-type: none"> • hverdagssamtaler • rutinesituasjoner, spesielt måltid • prosjektarbeider • lek • samlingsstund, drama, dans og musikk • bevegelse ute og inne, turer • bøker, tekst, lydlotto • digitale verktøy som supplement i lek og aktivitet • Eventyr • Øve turtaking • Filosofiske samtaler (åpne spørsmål) • Høytlesning og tekstskaping • Nysgjerrigper 	<ul style="list-style-type: none"> • 6 åringene gjør seg kjente med bokstaver/lyder/alfabet, skrive navnet sitt, rim og regler, ellinger, stavelser, skrive/lekeskrive, lage dikt • bøker, lytte, gjenfortelle • utflukter, samtaler rundt felles opplevelse, gjenfortelle • drama og eventyr • lage film (IKT) • bruk av digitale verktøy • samlinger med ulike tema • refleksjoner i hverdagen • dypere hverdagssamtaler

KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

Barn skal oppleve bevegelsesglede, matglede og matkultur, mentalt velvære og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse. Barn skal bli kjente med egen kropp og utvikle bevissthet om egne og andres grenser, og inkluderes i aktiviteter der de kan få være i bevegelse, lek og sosial samhandling, og oppleve motivasjon og mestring ut fra egne forutsetninger. Gjennom FUS SmartMat vil barn få variert og sunn kost, og grunnleggende forståelse for hvordan mat kan bidra til god helse.

	1 og 2 årigen	3 og 4 årigen	5 og 6 årigen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> • Oppleve trivsel, glede og mestring ved alle bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt • Setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser. • Blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold 	<ul style="list-style-type: none"> • Videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. • Opplever å vurdere og mestre risikofyllt lek gjennom kroppslige utfordringer. • Blir trygge på egen kropp, får en positiv oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser. 	<ul style="list-style-type: none"> • Får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid • Få kjennskap til mat fra andre kulturer
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Være aktive, tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barns mestring • Bidra til at barna kan tilegne seg gode vaner, holdninger og kunnskaper om kost, hygiene, aktivitet og hvile • Gi barna tilgang til varierte og utfordrende bevegelsesmiljøer, sanseopplevelser og kroppslig lek ute og inne, i og utenfor barnehageområdet • Bidra til at barna utvikler et bevisst forhold til retten til å bestemme over egen kropp og respekt for andres grenser • Legge til rette for at måltider og matlaging bidrar til måltidsglede, deltakelse, samtaler og fellesskapsfølelse hos barna • Kjenne og praktisere nasjonale føringer for helsefremmende og forebyggende tiltak som gjelder barn 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • Bevegelse og lek • hinderløyper • kjøkkenlek • måltid, vaske hender • spill • forming, erfare ulikt materiale • Meg selv-tema 	<ul style="list-style-type: none"> • Gymsal • natursti, turer i nærmiljø • måltid, vaske hender • spill om kroppen • puslespill om kroppen • FUS SmartMat • Kroppen og følelsesregisteret (sorg, frykt, avsky, glede etc) • aktivitet med fokus på å øve koordinasjon og utholdenhet 	<ul style="list-style-type: none"> • Gapahuken og andre turer til gymsal, i nærmiljø, skog og mark, by og strand. • rollelek ute • hinderløyper og natursti • motoriske utfordringer • ordensbarn, hjelpere på kjøkken, dekke bord og rydde • måltid, vaske hender • samlinger om kropp og grenser

KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Barna skal få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon. Barna skaper sin egen kultur ut i fra egne opplevelser, og barns nysgjerrighet skal stimuleres for å utvide deres forståelse, bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre noe eller skape noe felles, bidrar til samhørighet. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst, kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> • Har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer • få impulser til inntrykk som vil skape uttrykk 	<ul style="list-style-type: none"> • tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede • bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk • opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet 	<ul style="list-style-type: none"> • bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne • møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna om deres og andres kunstneriske og kulturelle uttrykk • Gi rom for, støtte og berike bearbeiding av møter med kunst og kultur • Være lydhøre, anerkjenne og imøtekomme barns egen tradisjonskultur og barnekultur • Være lyttende og oppmerksomme på barnas ulike kulturelle uttrykk, vise respekt for deres yringsformer og fremme lyst til å gå videre i utforskning av de estetiske områdene • Motivere barna til å uttrykke seg gjennom musikk, dans, drama og annen skapende virksomhet, og gi dem mulighet til å utvikle varierte uttrykksformer • Synliggjøre og skape estetiske dimensjoner i barnehagens inne- og uterom • Gi barna anledning til å bli kjent med et mangfold av tradisjoner og kunst- og kulturuttrykk fra fortid og samtid • Bidra til at kulturelt mangfold blir en berikelse for hele barnegruppen 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • Samlinger med ulike elementer • musikk, rytmeinstrumenter, cd, sangleker, dans, bevegelse • bøker, pekebøker og høytlesning/fortelling • tegne, male og limeaktiviteter • utforske og undre seg sammen med voksne • farger • naturmateriale • kjøkkenlek • digitale verktøy som supplement 	<ul style="list-style-type: none"> • Finmotoriske aktiviteter, maling, perling, tegning, klippe og lime • forming med plastelina, lage figurer • lage ting av naturmateriale • gjenbruk av dagligdagse gjenstander • lese bøker, gjenfortelle, dramatisere • prosjekter på ulike tema • dans, drama og musikk aktiviteter • Larvik Museum • mat fra andre kulturer • digitale verktøy som supplement 	<ul style="list-style-type: none"> • samling med instrumenter, sang, dans, bevegelse, dramatisering og eventyrformidling • prosjekter • formingsaktiviteter • delta på kulturelle tilbud i nærmiljøet • gå på kunstutstilling, lage utstilling selv • rollelek og annen lek • fokus på ulike kulturer i barnehagen, tradisjoner o.l. • Erfare digitale verktøy som supplement • invitere og inkludere foreldre til f.eks. FN dagen, FUS dagen, Barnehagedagen, påskefrokost

ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Barnehagen vår gjenspeiler samfunnet vi lever i, med mangfold både i nasjonaliteter og ulikheter hos mennesker. Barnehagen skal bidra til at barna erfarer at grunnleggende spørsmål er vesentlige, og barn skal få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Fagområdet er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på, og preger verdier og holdninger.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> • utvikle interesse og respekt for hverandre og forstå verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap • lære om individualitet 	<ul style="list-style-type: none"> • får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier 	<ul style="list-style-type: none"> • får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn • får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Formidle fortellinger og skape rom for barnas opplevelser, samtaler, erfaringer og tanker om religion, livssyn, etikk og eksistensielle temaer • Utforske og undre seg over eksistensielle, etiske, religiøse, livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna • Bidra til å utvikle barnas toleranse, interesse og respekt for hverandre og for mennesker med ulik kulturell, religiøs eller livssynsmessig tilhørighet • Gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen • Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk og være bevisst på hvordan egen deltakelse kan støtte og utvide barns tenkning • Identifisere verdikonflikter i hverdagen, reflektere over verdiprioriteringer og holdninger og ha et bevisst forhold til hvordan disse kommer til uttrykk i arbeidet med barna 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • hverdagsaktiviteter, vente på tur, leke ved siden av, tilhøre en gruppe • samlingsstund, høre på andre, delta selv • markere høytid og tradisjoner • se, høre og erfare i samtaler og undring 	<ul style="list-style-type: none"> • hverdagsaktiviteter, dele med hverandre, leke med hverandre, hjelpe hverandre og respektere hverandre • lage trivselsregler i fellesskap • dramatisere etiske dilemma • markere merkedager, høytid og tradisjoner • Samtale med barna om religiøse og kulturelle uttrykk • Konflikt håndtering 	<ul style="list-style-type: none"> • ekspertunder-søkelsen, samtale om vennskap • konflikt håndtering • samlinger • skoleforberedende aktiviteter • markere høytid og tradisjoner • refleksjoner • Følelser og empati

NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. De skal få erfare at naturen gir rom for et mangfold av opplevelser og aktiviteter til alle årstider og all slags vær. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn. Vi ønsker å gi barn positive naturopplevelser og erfare hvordan teknikk kan dras inn i hverdagsaktiviteter.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> Få gode opplevelser med friluftsliv året rundt får kunnskap om dyr og dyreliv erfare årstider 	<ul style="list-style-type: none"> opplever og utforsker naturen lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi 	<ul style="list-style-type: none"> Opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover
Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> Legge til rette for mangfoldige naturopplevelser og bruke naturen som arena for lek, undring, utforskning og læring Gi barna tid og anledning til å stille spørsmål, reflektere og lage egne forklaringer på problemstillinger, og til å delta i samtaler om det de har erfart og opplevd Synliggjøre naturfenomener og reflektere sammen med barna om sammenheng i naturen Utforske og eksperimenterer med teknologi og naturfenomener sammen med barna 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> utelek i eller utenfor barnehagens område tur i skogen, se etter og forske på dyr, fugler og insekter plukke bær, blomster og naturmateriale til formingsaktivitet fargene, samtaler, bilder smelte is/snø, se hva som skjer forme is/snø leke med og i vann sanselek 	<ul style="list-style-type: none"> prosjekt om natur og dyr følge 4 årstider klær til ulikt vær kildesortering plukke søppel i nærområdet tur hver uke utelek hver dag så og plante blomster besøke dyrebutikk/ bondegård studere insekter med forstørrelsesglass erfare digitale verktøy 	<ul style="list-style-type: none"> Gapahuken turer i nærmiljø natursti eksperimenterer og forske på naturmateriale finne ut hva som skjer i de ulike årstider miljø- og naturvern bøker, samtaler, samlinger snekkerkasser, kniver og verktøy bruke digitale verktøy

NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barnas erfaringer fra hjem og barnehage vil kunne gi kunnskap om samfunnet. Barn skal få medvirke i, oppdage og utforske sitt nærmiljø. Barn skal få møte verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet, og barn skal få mulighet til å prøve ut, og gjøre seg erfaringer med ulike kommunikasjonsmidler. Fagområdet skal omfatte kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon og kjennskap til nasjonale minoriteter.

	1 og 2 åringen	3 og 4 åringen	5 og 6 åringen
Gjennom arbeidet skal barna	<ul style="list-style-type: none"> oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikle tillit til deltakelse i samfunnet erfare at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse 	<ul style="list-style-type: none"> blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer utforsker ulike landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt 	<ul style="list-style-type: none"> får kjennskap til nasjonale minoriteter blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur

Personalet skal	<ul style="list-style-type: none"> • Sørge for at barna erfarer at deres valg og handlinger kan påvirke situasjoner både for dem selv og andre • Introdusere barna for personer, steder og samfunnsinstitusjoner i nærmiljøet for å skape tilhørighet og hjelpe barna med å orientere seg og ferdes trygt • Gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering, fordommer, stereotyper og rasisme • Gi barna forståelse av at samfunnet er i endring, og at de inngår i en historisk, nåtidig og framtidig sammenheng • Gjøre barna kjent med samisk kultur og levesett, kunst og kultur og mattradisjoner • Gi barna begynnende kjennskap til betydningen av menneskerettighetene, spesielt barnekonvensjonen 		
Lek og aktivitet i Bisjord FUS barnehage	<ul style="list-style-type: none"> • Lek i små og større grupper på tvers av barnehagen • får oppleve tradisjonelle arrangement i barnehagen ved å få "henge på gjerdet", spesielt ifht advent, jul, karneval og sommerfest o.l. • tema, prosjekt om eks meg og familien min 	<ul style="list-style-type: none"> • delta i nasjonal brannvernuke • tur i nærmiljø • utflukter/busstur til andre steder i lokalmiljøet som er relevant for tema/prosjektarbeid • delta på kulturtilbud og andre aktiviteter i kommunen 	<ul style="list-style-type: none"> • -Flambært, delta i nasjonal brannvernuke • Larvik Museum, matteparken, Pi-parken, bibliotek, bøkeskogen og Stavern • organiserte treff med andre barnehagebarn • besøke forskerrommet på Salbutangen FUS bhg

SAMARBEIDSPARTNERE

- FUS barnehagene
- FUS Vestfold
- Akuttgruppen
- Gloppesenteret
- Larvik Kommune
- Organisasjon for Private barnehager i Larvik (OFPB)
- Skolene
- Helsestasjon og familiesenter
- Barnevernstjenesten og Politiet
- Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)
- USN – Universitetet i Sør-øst Norge

Bisjord FUS barnehage er medlem i Organisasjonen for Private barnehager i Larvik (OFPB). Organisasjonen representerer 17 private barnehager i Larvik. Barnehagen varierer i åpningstid og innhold, og har ulike satsningsområder som gir et mangfoldig tilbud. Felles målsetning for alle barnehagene i OFPB er at kvaliteten i tilbudet ligger i møtet mellom mennesker og opplevelser i hverdagen står i sentrum.

www.privatebarnehager.no

